

Huvudman
info@fridaskolan.se
Tomas.borgvall@fridaskolan.se

2018-11-29
1 (11)
Dnr 400-2017:10221

Rektor vid Fridaskolan Kvillebäcken
Eva.hasselholm@fridaskolan.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av grundskolans arbete för
att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och
beprövad erfarenhet vid Fridaskolan Kvillebäcken i
Göteborgs kommun med Fridaskolorna AB som
huvudman

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av grundskolans arbete för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Syftet är att granska kvaliteten i rektorns och huvudmannens arbete med att, utifrån identifierade behov, skapa förutsättningar för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar och arbetar för att utbildningen i skolenheten, utifrån identifierade behov, ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet?
2. I vilken utsträckning skapar huvudmannen förutsättningar och arbetar för att utbildningen i grundskolan, utifrån identifierade behov, ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet?

Granskningen utgår från följande definitioner av begreppen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet:

Vetenskaplig grund – att skolorna såväl ska använda kunskap som härrör från vetenskapliga studier som att praktisera ett systematiskt utforskande för att kritiskt kunna granska, pröva och sätta resultat i ett sammanhang.

Beprövad erfarenhet – erfarenhet som är prövad, dokumenterad och genererad under längre tidsperiod och av många.

Granskningen genomförs i 30 skolenheter och deras respektive huvudman. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Fridaskolan Kvillebäcken, i Göteborgs kommun med Fridaskolorna AB som huvudman ingår tillsammans med huvudmannen i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Fridaskolan Kvillebäcken och Fridaskolorna AB den 25 och 26 oktober 2018. Besöket och intervjuerna genomfördes av undervisningsråden Kristina Svensson och Anna Wide. Intervjuer med lärare, rektor och tjänstemän hos huvudmannen har genomförts.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten från de granskade skolorna och huvudmännen i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av de granskade områdena.

Bakgrundsfakta

Fridaskolan Kvillebäcken är en fristående grundskola belägen på Hisingen i Göteborgs kommun. Fridaskolan Kvillebäcken öppnade år 2014 i en nybyggd lokal utformad efter skolans behov. Vid besöket har skolan 598 elever i förskoleklass och årskurserna 1–9. Det finns Fridaskolor i ytterligare fyra kommuner, samtliga Fridaskolor bedrivs av huvudmannen Fridaskolorna AB.

Inom ramen för huvudmannens organisation finns Didaktikcentrum som arbetar på uppdrag av huvudmannen för att stödja Fridaskolorna i arbetet med att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. På Didaktikcentrum arbetar forskare och flera utvecklingsledare som även undervisar vid olika Fridaskolor. Inom huvudmannens

organisation finns även så kallade seniora rådgivare, med koppling till forskarvärlden, som stödjer skolan i arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Samtliga huvudmän och rektorer vid de skolor som besökts i samband med kvalitetsgranskningen har ombetts att lämna en verksamhetsredogörelse till Skolinspektionen. I den beskrivs det mest omfattande utvecklingsarbetet som pågår.

Utvecklingsarbete Fridaskolan Kvillebäcken:

Det mest omfattande utvecklingsarbetet som pågår är "Samarbetslärande med systemteori som grund".

Utvecklingsarbete Fridaskolorna AB:

Det mest omfattande utvecklingsarbetet som pågår är "Samarbetslärande med systemteori som grund".

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns en tydlig ansvarsfördelning på Fridaskolan Kvillebäcken och strukturer hos huvudmannen för att stödja skolans arbete med att utveckla utbildningen så att den vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Vid granskningen framkommer att huvudmannen och rektorn har en uttalad vision, som är förankrad hos lärarna och präglar de intervjuer som genomförts vid besöket. Visionen innebär att verksamheten ska utvecklas med hjälp av aktuell forskning och beprövad erfarenhet. Det är tydligt för de intervjuade att huvudmannen har det yttersta ansvaret för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Till sin hjälp har huvudmannen Didaktikcentrum, som bland annat söker efter och presenterar aktuell forskning samt utvecklar samarbete med högskolor och universitet. Didaktikcentrum ansvarar även för att kompetensutveckla de förstelärare som finns vid Fridaskolorna. Vid Fridaskolan Kvillebäcken ansvarar rektorn, i nära samverkan med huvudmannen och Didaktikcentrum, för skolans arbete för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Till sin hjälp har rektorn en biträdande rektor som är chef för de lärare som undervisar i de högsta årskurserna. Vid Fridaskolan Kvillebäcken finns sex förstelärare vilka har visst ansvar för utvecklingsinsatser i de olika arbetslagen. Förstelärarna är bland annat samtalsledare vid de regelbundna möten som förekommer i arbetslagen kring utvecklingsinsatserna och de kompetensutvecklar lärarna. Förstelärarna arbetar på uppdrag av huvudmannen och rektorn, som har ansvar för hur dessa ska användas.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens, rektorns och lärarnas arbete med att systematisk kartlägga utbildningens behov och utifrån dessa prioritera utvecklingsinsatser fungerar väl.

Huvudmannen uppger att det finns ett uppbyggt system, huvudmannens årshjul, som visar vilket innehåll som ska fokuseras på vid de regelbundna dialoger som förs på olika nivåer för att kartlägga skolenhetens utvecklingsbehov. Rektorn säger att det är tydligt vad som ska fokuseras på vid dialogerna. Huvudmannen får även kunskap om verksamheterna genom att ofta besöka skolorna. Enligt huvudmannen är det en pågående process under hela läsåret att identifiera och prioritera utvecklingsområde genom dialoger och uppföljningar på olika nivåer. I detta arbete tar de hjälp av Didaktikcentrum som gör omvärldsbevakningar och tar fram forskningsöversikter, samt av de så kallade seniora

rådgivarna som har koppling till forskarvärlden och bland annat gör klassrumsbesök. Utvecklingsinsatsen "Samarbetslärande med systemteori som grund" togs fram i en sådan process med anledning av att de kom fram till att strukturer i klassrummet behövde förbättras så att lektionstiden utnyttjas på ett bättre sätt.

Lärarna ger vid intervjuerna uttryck för att de har möjlighet att ifrågasätta de val Didaktikcentrum gör av vilken forskning och vilka metoder de ska använda. Det är tydligt för lärarna att det är rektorn som är uppdragsgivaren vid skolan. Lärarna uppger att de regelbundna kollegiala samtal som förs i arbetslagen vid veckokonferenserna är bra tillfällen för att reflektera kring och kartlägga utvecklingsbehov. Varje konferens har sin inriktning och belyser uppsatta mål, både de som tagits fram lokalt och de som tagits fram centralt. Rektor ansvarar i sin tur för att kartlägga skolans behov av utveckling. Rektorn deltar i samtalen vid skolans regelbundna konferenser och lärarna uppger att rektorn även tar del av och ger respons på den dokumentation som förs vid dessa konferenser. Lärarna säger att rektorn ofta är ute i klassrummen.

Utifrån kartläggningen tas centrala utvecklingsområden fram som är gemensamma för samtliga Fridaskolor. Utvecklingsområdet "Samarbetslärande med systemteori som grund" är gemensamt för samtliga Fridaskolor. Prioriteringen av vilka utvecklingsinsatser som ska genomföras görs enligt huvudmannen tillsammans med skolledare och de två regioncheferna. Som underlag för prioriteringsdialogerna ligger dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet som görs på samtliga nivåer i organisationen, samt andra observationer och uppföljningar som har genomförts det aktuella läsåret.

Även lokalt identifierade utvecklingsområden för Fridaskolan Kvillebäcken tas fram, både på skolnivå och arbetslagsnivå. Lärarna uppger att prioriteringen av vilka utvecklingsområden som skolan ska fokusera på börjar i klassrummen och går sedan uppåt i systemet, till rektorn och huvudmannen och tillbaka till lärarna igen. Både lärare och rektorn ger uttryck för att huvudmannen har goda kunskaper om skolans behov och att de utvecklingsområden rektorn och huvudmannen tar fram är relevanta för verksamheten.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn ser till att ny kunskap söks och inhämtas i relation till behoven utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt.

Lärarna uppger att det finns bra förutsättningar för att söka efter och ta del av vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet genom mötesstrukturerna och de får mycket service om var de kan hitta ny kunskap via Didaktikcentrum. Lärarna tar ansvar för att följa med i aktuell forskning och debatt och ger exempel på att de genom olika informationskanaler, såsom ämnesportaler, utvecklingscentra och Skolverkets material och konferenser söker efter och inhämtar ny kunskap. Huvudmannen har även en egen tidning, "Inblicken", i vilken bland annat forskare skriver artiklar. Lärarna uppmanas också att vara delaktiga i olika ämnesnätverk utanför Fridaskolan och har ofta lärarstuderande hos sig som kan föra in ny kunskap.

Lärarna säger att även om de får uppgifter från rektorn som de ska genomföra måste de anpassa dessa till sina klassrum och granska källan kritiskt, för att se om det passar till deras arbetssätt. De anser att systemteori i sig är källkritiskt och ställer krav på ifrågasättande och att ha ett kritiskt förhållningssätt. Huvudmannen uppger att Didaktikcentrum hjälper dem att ha en "kritisk blick" och att upptäcka sådant som de inte själva ser så att de inte tappar forskningsperspektivet, som en "kritisk vän".

Rektorn anser att veckokonferenserna är viktiga för att lärarna ska få möjlighet att söka efter och inhämta ny kunskap. Vid ett flertal tillfällen under läsåret är ett av veckans fyra

konferenstillfällen vikt åt kompetensutveckling i arbetslagen. Rektor säger att de behöver erbjuda mycket kompetensutveckling eftersom skolan har bestämt att de ska arbeta utifrån forskning.

Skolinspektionen bedömer att rektorn ser till att valda insatser anpassas och integreras vid Fridaskolan Kvillebäcken.

Vid granskningen framkommer att lärarna är delaktiga både vid kartläggning av och inför beslut om utvecklingsområden. På så sätt är utvecklingsområden och insatser förankrade hos lärarna och det är tydligt för dem hur det ska gå till när insatserna ska anpassas och integreras i verksamheten. Förstelärarna, som har en viktig roll i detta arbete, utbildas av Didaktikcentrum inom valda utvecklingsområden och rektorn utbildas av huvudmannen i nära samverkan med Didaktikcentrum.

Lärarna uppger att de har möjlighet att anpassa insatserna till sin verksamhet eftersom det kan se olika ut vid Fridaskolorna kring det gemensamma utvecklingsområdet. Arbetslagen har även satt upp effektmål, som är kopplade till det lokala utvecklingsarbetet, vilka de systematiskt arbetar mot. Lärarna säger att de känner sig trygga med vad det gemensamma utvecklingsområdet "Samarbetslärande med systemteori som grund" innebär och hur det ska genomföras då detta var i fokus hela förra läsåret.

Granskningen visar vidare att det finns en plan för hur de valda insatserna ska anpassas och integreras i verksamheten. Förstelärarna har i uppdrag att vid de regelbundna veckokonferenserna utbilda lärarna kring det valda utvecklingsområdet. Varje konferens har sin inriktning. Förstelärarna arbetar i samverkan med rektorn och leder samtalen som förs i de olika arbetslagen vid veckokonferenserna. Vid dessa samtal får lärarna uppgifter som de ska genomföra i klassrummen och vid påföljande samtal utvärderar de hur det har gått och utvecklar på så sätt undervisningen. Samtalen utgår från frågor kring hur det har fungerat, om det passar alla elever och vilken effekt det gett. Förstelärarna dokumenterar samtalen i en mall som tagits fram gemensamt vid Fridaskolorna. På så sätt finns tydliga strukturer för hur den nya kunskapen ska föras in i verksamheten.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn ser till att det finns strukturer på skolan för att möjliggöra att erfarenheter kan utvecklas till beprövad erfarenhet.

Vid granskningen framkommer att lärarna delar erfarenheter med varandra på ett systematiskt sätt. Både inom och mellan arbetslagen och mellan de olika Fridaskolorna. Främst delas erfarenheterna via de strukturerade veckokonferenserna som dokumenteras. Lärarna ger också exempel på att de delar erfarenheter utanför huvudmannens organisation, såsom genom Erasmusprojekt och via ett pågående samarbete med en gymnasieskola med en annan huvudman. Enligt huvudmannen har Didaktikcentrum utbildningar som ges på uppdrag av andra huvudmän och det har även funnits samverkan med olika kommuner, främst kring kvalitetsarbete. Rektor uppger att det även är vanligt att skolan får studiebesök av skolor utanför Fridaskolornas organisation och att dessa bidrar till erfarenhetsutbyte.

Lärare, rektor och huvudmannen ger vid intervjuerna exempel på sådant som de anser kan vara beprövad erfarenhet, det vill säga prövad av många under en längre tid, kvalitetssäkrad och dokumenterad. Lärarna anser att det pågående gemensamma utvecklingsarbetet skulle kunna betecknas som beprövad erfarenhet då metoder prövas, utvärderas och dokumenteras systematiskt.

Vid samtliga intervjuer framkommer dock att huvudmannen, rektorn och lärarna anser att dokumentationen behöver förbättras i arbetet med att generera beprövad kunskap. För att förbättra dokumentationen har en gemensam mall tagits fram och används som underlag för att dokumentera det pågående utvecklingsarbetet "Samarbetslärande med systemteori som grund". Didaktikcentrum har i uppdrag att sammanställa dokumentationen så att denna kan ligga till grund för att generera beprövad erfarenhet. Huvudmannen har även initierat och påbörjat ett projekt med arbetsnamnet "Beprövad erfarenhet" för att i efterhand sammanställa och analysera vilka tidigare utvecklingsarbeten inom huvudmannens organisation som skulle kunna betecknas som beprövad erfarenhet. Resultatet av detta arbete ska presenteras för huvudmannen under hösten 2019. Syftet är att ta fram ett förslag till en modell för hur huvudmannen ska kunna bedriva utvecklingsarbete så att beprövad erfarenhet bättre kan genereras.

Sammanfattningsvis har Skolinspektionens granskning inte visat annat än att rektorns och huvudmannens arbete med att, utifrån identifierade behov, skapa förutsättningar för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet vid Fridaskolan Kvillebäcken fungerar väl när det gäller samtliga de områden som har granskats. Därmed avslutas kvalitetsgranskningen.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Anna Wide och utredare/jurist Magnus Jonasson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Roland Fallström

Enhetschef

Kristina Svensson

Undervisningsråd/föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/grundskolans-arbete-for-att-utbildningen-ska-vila-pa-vetenskaplig-grund-och-beprovad-erfarenhet/>

Bilaga 1: Författningsstöd – Grundskolans arbete för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Utformningen av utbildningen

Skollagen (2010:800)

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 §, tredje stycket).

Förarbeten

Prop. 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet s 223 - 224

Innebörden av begreppet vetenskaplig grund finns utvecklad i förarbetena till högskolelagen. Regeringen anser att de krav som ställs på skolan att ge eleverna förutsättningar att erövra kunskaper blir alltmer omfattande och att det är nödvändigt att ta ställning i etiska frågor inom alla kunskapsområden. Informationsteknikens utveckling ger snart sagt obegränsad tillgång till information men denna måste ordnas, granskas, värderas och omvandlas till kunskaper. Att ta ställning i politiska och moraliska frågor kräver också en god kunskapsgrund. De nationella styrdokumentet ger läraren utrymme att välja innehåll och metoder för att nå målen. Detta kräver ett vetenskapligt förhållningssätt i bemärkelsen att kritiskt granska, att pröva och att sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. Arbetet i skolan med att välja innehåll och metod och att värdera resultatet ska därför präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevant forskning och beprövad erfarenhet. Utbildningen, och de läroplaner och kursplaner som styr den, vilar självklart på forskningsbaserad grund och beprövad erfarenhet. Detta bör markeras i lagen. Regeringen föreslår formuleringen att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet". Både utbildningens innehåll och den pedagogik som används omfattas av bestämmelsen. Formuleringen tydliggör också lärares ansvar att bedriva en undervisning som vilar på vetenskaplig grund. Beträffande formuleringen om att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet", så gäller den, som ovan redovisats, utbildningen i vid mening och utgör en del av grunden för verksamheternas styrdokument.

Vetenskaplig grund

Begreppet vetenskaplig grund definieras inte i skollagen utan har av Skolverket, i linje med propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165), preciserats till att arbetet i skolan ska utgå från ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevanta forskningsresultat och beprövad erfarenhet. Skolverket ger följande beskrivning av begreppet: "Vetenskaplig grund innebär att kritiskt granska, pröva och sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang samt söka efter förklaringar och orsakssamband i tillgänglig relevant forskning". Enligt utredningen beskriver denna tolkning närmast ett förhållningssätt till vetenskap – ett forskningsbaserat arbetssätt. Skolforskningsinstitutet särskiljer begreppen vetenskaplig grund och vetenskapligt förhållningssätt. Man understryker att det är undervisningen som bedrivs som baseras på resultat från vetenskapliga studier, både avseende innehåll och hur man undervisar. Ett vetenskapligt, eller kritiskt, förhållningssätt är däremot något man själv utvecklar. Ett vetenskapligt eller kritiskt förhållningssätt bör enligt Skolforskningsinstitutet alla ha i alla sammanhang där man planerar, genomför eller utvärderar sin undervisning. Vad gäller skollagen är det utbildningen som ska vila på vetenskaplig grund. I 1 kap. 3 § skollagen definieras utbildning som den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål. Undervisning definieras som sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.

Beprövad erfarenhet

Beprövad erfarenhet är ett begrepp som är särskilt kopplat till yrkesgrupper inom områdena hälso- och sjukvård och skola. Även om uttrycket i sig är komplext så har det tillkommit för att omfamna dimensioner av kompetenser som är av vikt i praktikens utövning till gagn för patienter, elever och studenter (och även anhängiga). Beprövad erfarenhet framställs ibland som att det omfattar allt övrigt som inte täcks in av det som är vetenskapligt grundat.

Det är olyckligt för begreppet får därmed ett otydligt berättigande. Många av de problemområden där den beprövade erfarenheten har bidragit till kunskapsuppbyggande och professionens kompetensutveckling utgör också en viktig grund för identifiering och precisering av forskningsfrågor. Beprövad erfarenhet kopplas ofta samman med lång erfarenhet men bör mer beskrivas genom de professionella erfarenheter som upprepat har identifierats, observerats, verifierats och accepterats av professionen. Den beprövade erfarenheten är i första hand kontextuell och lokal, ofta kollektiv inom en profession och tydligt kommunicerad för att kunna användas av flertalet. Skolverkets definition av beprövad erfarenhet (kunskap som är genererad vid upprepade tillfällen över tid, som är dokumenterad och kvalitetssäkrad) ger lite utrymme för att vidareutveckla och framhålla betydelsen av den erfarenhetsbaserade professionskunskapen. I

många undervisningssituationer behöver den beprövade erfarenheten vara vägledande i de fall då vetenskaplig grund inte finns att tillgå. Den beprövade erfarenheten är en värdefull komponent i det dagliga utövandet av lärarprofessionen med konsekvenser för lärande som behöver beskrivas, reflekteras och få acceptans. Den bör också ses som en likvärdig komponent och ett komplement inom praktikinära forskning där den i sig kan utgöra en startpunkt för att beforska praktiken.

Ställningstaganden

Skolverket¹

Forskningsbaserat arbetssätt

Att arbeta forskningsbaserat innebär att systematiskt undersöka och utveckla den egna verksamheten utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. För att göra det effektivt krävs ett vetenskapligt förhållningssätt där man diskuterar, kritiskt granskar, använder och utvärderar relevant forskning på utbildningsområdet och annan systematiskt framtagen kunskap.

Forskningsbaserat arbetssätt ställer krav på en hög grad av systematik, begreppsmedvetenhet och struktur. Detta arbetssätt ska inte enbart förstås som att lärarlaget sitter ner och diskuterar eller att vi förlitar oss på den egna uppfattningen eller magkänslan. När det gäller att utveckla kvaliteten i undervisningen innebär det att det ska finnas stöd i forskningen för de metoder som skolan använder och de kunskaper som skolan lär ut. Ett forskningsbaserat arbetssätt innebär alltså att medvetet använda sig av både vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet som bas för det egna kvalitets- och utvecklingsarbetet.

Ett forskningsbaserat arbetssätt innebär att inta ett vetenskapligt förhållningssätt och kan sammanfattas med att man:

- Identifierar, formulerar och löser problem
- Verkar för att bygga kunskap och transparens
- Kritiskt granskar resultat

I det vetenskapliga förhållningssättet är transparens av vikt vilket innebär att vara öppen med metoden man använt för att andra ska kunna förstå och utvärdera hur man kommit fram till resultaten.

Systematiskt kvalitetsarbete och forskningsbaserat arbetssätt – inte samma sak

Grunden för det forskningsbaserade arbetssättet har likheter med det som i skollagen benämns systematiskt kvalitetsarbete. Ofta är det inom ramarna för skolans systematiska kvalitetsarbete som ett forskningsbaserat arbetssätt kan appliceras. Skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete innebär att huvudmän,

¹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskningsbaserat-arbetssatt/att-arbeta-forskningsbaserat>

förskole- och skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen.

Verksamhetens resultat behöver dessutom följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt. Även vid planering och prioritering av utvecklingsinsatser är det viktigt att ta hänsyn till aktuell forskning.

En viktig skillnad är dock att kvalitetsarbetets syfte är att utveckla verksamheten för att de nationella målen för utbildningen ska uppfyllas, medan syftet med det forskningsbaserade arbetssättet t.ex. kan vara att öka kunskapen inom ett för skolan eller förskolan relevant arbetsområde. Systematiskt kvalitetsarbete är en kontinuerlig form för arbetet med skolutveckling medan forskningsbaserat arbetssätt är mer av en ansats för att undersöka och utveckla. En viktig skillnad är också att det forskningsbaserade arbetssättet bygger på en begreppsapparat där begrepp som knyter an till den vetenskapliga metoden är viktiga inslag.

Skolverket (2012). Promemoria om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, Dnr 2012:1700, s. 1 och 4.

Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Bestämmelsen om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet riktar sig både till dem som utformar styrdokumentet, dvs. riksdag, regering och Skolverket och till enskilda lärare.

Både utbildningens ämnesinnehåll och metod/pedagogik ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Lärares ansvar och förutsättningar

Enskilda lärare har ansvar för att löpande hålla sig orienterade inom sitt ämnesområde.

Bestämmelsen reglerar indirekt rektorers, förskolechefer och huvudmäns ansvar att stärka lärares förutsättningar att bedriva undervisning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Lärarytbildningen har ett ansvar för att utveckla blivande lärares förmåga att bedriva undervisning utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Nyutexaminerad lärares vetenskapliga förhållningssätt kan dock inte förväntas vara färdigutvecklat. Som yrkesverksam bör lärare ges stöd och vägledning från såväl mer erfarna kolleger som från relevant forskning.

Skollagen (2010:800)

Utbildning och undervisning

I denna lag avses med

- undervisning: sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande

av kunskaper och värden, och

- utbildning: den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål (1 kap. 3 § skollagen).

Huvudmannens ansvar för utbildningen

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen).

Ledningen av utbildningen

Rektor

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Dessa ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

En ställföreträdare får utses för en rektor (2 kap. 9 § skollagen).

Uppföljning och utveckling av utbildningen

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen (4 kap. 3 § skollagen).

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 4 kap. 3 § skollagen ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. (4 kap. 4 § skollagen).

Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (SKOLFS 2012:98)

Uppföljning och utveckling av utbildningen

Verksamhetens resultat behöver dessutom följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt i genomförandet. Även vid planering och prioritering av utvecklingsinsatser är det viktigt att ta hänsyn till aktuell forskning (s 11).